

تاسیس وزارت بازرگانی به شکل نامحسوس

آن از بخش تولیدات کشاورزی فعالیت در این بخش روان تر خواهد شد. دولت اما در عمل با مخالفت گسترده مجلس مواجه شد و رفتار سیاسی با این خواست دولت موجب شد تاسیس وزارت بازرگانی با تنگنا مواجه شود. حالا به نظر می رسد دولت راه میانبر برای تاسیس وزارت بازرگانی به شکل نامحسوس پیدا کرده است. به این ترتیب که با پیشنهاد دولت شورای عالی اقتصادی سران قوا مصوب کرد تا برخی از اختیاراتی که در زمینه بازرگانی بر عهده وزارت جهاد کشاورزی بود، به وزارت «صمت» بازگردد.

ادامه در صفحه ۳

دولت دوازدهم از همان روزهای شروع به کارش تصمیم گرفته بود وزارت بازرگانی به شکل سابق رازنده کند. تصور دولت این بود و هست که با احیای وزارت بازرگانی دو اتفاق می افتد: اتفاق اول این است که حوزه تجارت به مثابه یک فعالیت اصلی در اقتصاد با داشتن وزیر مستقل و تشکیلات تخصصی تر در تنظیم بازار با استفاده از اهرم واردات و همچنین توزیع داخلی کارآمدتر در جایگاه بالاتری قرار می گیرد. دولت دوازدهم تصور می کند با تاسیس وزارت بازرگانی و برگرداندن شرکت بازرگانی دولتی و شرکت پشتیبانی امور دام به یک وزارتخانه تخصصی و جداسازی

صادرات شکلات یا شیره جان چغندر کاران

صادرات ۱۲۰ میلیون دلار شکر دولتی در قالب آب نبات به خارج از کشور افشا شد که نشان می دهد برخی با دور زدن قوانین، شکر یارانه‌ای که با ارزش ۴۲۰۰ تومانی دولتی تأمین شده را تبدیل به آب نبات کرده و در این قالب به عراق صادر کرده اند؛ تخلفی که در اینجا رخ داده آن است که شکر یارانه‌ای که باید به دست اقشار کم درآمد جامعه می رسیده، تبدیل به آب نبات شده و از کشور خارج شده است و مابه‌التفاوت ارزش یارانه‌ای ۴۲۰۰ تومانی و ارزش آزاد به جای عمومی مردم و شهروندان ایران، به جیب عده‌ای خاص رفته است.

ادامه در صفحه ۳

آثار و پیامدهای منفی و گسترده سیاست ارزی دستوری دولت دوازدهم که از سر ناگزیری و زیر ضرب فضای روانی رشد شتابان نرخ تبدیل دلار آمریکا به ریال ایران در فروردین ۱۳۹۷ اتخاذ و اجرایی شد، پس از گذشت ۱۵ ماه به مرور آشکار می شود. یکی از پیامدهای نامساعد و البته دردسرساز این سیاست ارزی ایجاد تعارض در میان بازیگردانان و فعالان اقتصادی و اقشار گوناگون بوده و هست. ارزان بودن دلار تخصص داده شده برای واردات برخی کالاها مثل واردات شکر چند پیامد عمده داشت و دارد که یکی از آنها و عجیب ترین آنها توسعه صادرات «آب نبات» به میزان ۱۲۰ میلیون دلار در سال ۱۳۹۷ و رشد شتابان صادرات شیرینی و شکلات تا مرز ۸۰۰ میلیون دلار است. افزایش شتابان صادرات این محصولات که البته در برخی اوقات به صورت قاچاق نیز انجام می شود موجب طرح برخی پرسش‌ها در میان کارشناسان شده است.

سخنان عجیب

رئیس انجمن صنایع بیسکویت، شیرینی و شکلات از صادرات ۸۰۰ میلیون دلاری آب نبات در سال گذشته خبر داد و اظهار کرد که این صنعت تاکنون ۴۰ هزار تن شکر دولتی دریافت کرده و با توجه به اینکه از هر دو شکر آزاد و دولتی استفاده کرده، مشخص نیست چقدر از صادرات آنها وابسته به شکر دولتی بوده است. در روزهای گذشته موضوع

بی تعادلی های اقتصاد در سطوح گوناگون

بهمین دانائی

پیشرفت و آبادانی و سربلندی ایران ارجمند آرزوی هر میهن دوست و دلسوز به این مرز و بوم است. ایرانیان همانند شهروندان سایر کشورها آرزو دارند در مسابقه نفس گیر اقتصادی دنیای امروز در بالاترین جایگاه بایستند و افتخار کنند که در سرزمینی آباد و دارای اقتصاد نیرومند زندگی می کنند. متأسفانه اما این آرزوی ایرانیان به دلایل گوناگون در دهه ۱۳۹۰ روندی ناامیدکننده را تجربه کرده و این روزها شاهد ناراحتی و اندوه گروه‌های گوناگون جامعه هستیم. بخشی از روزگار ناخوش کسب و کار ایرانیان و فرو افتادن اقتصاد ایران به چاله رشد منفی در این دهه از خصومت آمریکا و تشدید تحریم‌های فزاینده در دو نوبت در این دهه است. رهبران کاخ سفید در برابر استقلال خواهی نظام جمهوری اسلامی ایران رفتاری غیرمدرن و مبتنی بر مسدود کردن تجارت ایران را در دستور کار قرار دادند. چنین رفتاری موجب کاهش درآمدهای حاصل از صادرات نفت ایران شده و منجر به رشد منفی در ۴ سال از ۸ سال دهه ۱۳۹۰ شده است. اما آیا تشدید تحریم‌ها همه ناکارآمدی‌ها و همه سیاست‌های نادرست اتخاذ شده در سطح کلان و در سطح بنگاه‌ها و خانوارها را پوشش می دهد؟ آیا می توان ادعا کرد سیاست‌های دولت در بخش‌های گوناگون شامل بازار پول و ارز و سرمایه، بازار مسکن، بازار کالا، بازار کار و سیاست‌های تجاری و صنعتی فاقد نقص و ناکارآمدی اند؟

واقعیت این است و متأسفانه باید این واقعیت تلخ را یادآور شد که دستگاه دولت در کلیت خود به همراه نهاد ریاست جمهوری در آغاز دهه ۱۳۹۰ و در دو سال ۱۳۹۷ و امسال مزید بر علت تحریم شدن، اقتصاد ایران را در ۳ سطح کلان بنگاه‌ها، خانواده‌ها و در صنعت و کشاورزی با ابهام و عدم تعادل‌های تازه مواجه کرده است. عدم تعادل‌هایی که سیاست ارزی در فعالیت‌های کلان اقتصاد ایجاد کرده است به تنهایی برای سردرگم کردن فعالان اقتصادی کافی به نظر می رسد و شرح کوتاهی در این باره می تواند ژرفا و گستردگی ناکارآمدی‌ها را توضیح دهد.

ادامه در صفحه ۲

در صفحات دیگر می خوانید:

با دلار ۴۲۰۰ تومانی تولید
کالاها ی اساسی غیر رقابتی شد

صفحه ۸

قائم مقام وزیر صنعت: دایره کالاهای
اساسی مثل دهه ۷۰ نیست

صفحه ۶

بهبود جزئی تولید شکر
در کشورهای صنعتی

صفحات ۴ و ۵

توپ را به زمین دیگران
شوت نکنید

صفحه ۲

توپ را به زمین دیگران شوت نکنید

حسین سلاجورزی | چرخهای اقتصاد و کسب و کار در ایران خوب و روان نمی چرخد. اقتصاد کلان ایران در هجوم توفان تحریم‌ها و زیربار سیاستگذاری‌های ناکارآمد دولت در مسیر پر پیچ و خم و سرگیجه‌آوری افتاده و روند شاخص‌های آن ناامیدکننده است. نه افق روشنی در مسیر رشد و بالندگی بنگاه‌ها دیده می‌شود؛ نه ساحل امنی برای کشتی کوچک و ضعیف معیشت خانوارها که دریای موج تورم و بیکاری هر لحظه در معرض خطر غرق است. در این وضعیت بحرانی جامعه ایران بیش از هر چیز محتاج انسجام و آرامش است و البته دور ماندن شبهه‌افکنی و نفرت‌پراکنی که قاتل اتحاد و همدلی است.

اما متأسفانه این‌طور به نظر می‌رسد که برخی مدیران دولتی حاضرند برای شانه خالی کردن از بار پاسخگویی به مردم در این شرایط سخت، با شبهه‌افکنی و داستان‌پردازی، مسئله‌ای را که ریشه در مشکلات و پیچیدگی‌های اساسی سیاست‌ورزی و سیاستگذاری دارد؛ به یافتن یک مقصر مفلوک و به دار کشیدن او فرو بکاهند. آخرین نمونه از این عبارات لود ساختن فضا گرد و خاکی است که یکی از وزرای محترم برپا کرده و در جلسه بررسی و ساماندهی بازار که با حضور اعضای هیأت‌مدیره اتاق اصناف برگزار شده تأکید کرده است؛ کشور در جنگ اقتصادی است و هر کسی برای مقابله با گرانی همراهی نکند با دشمن همکاری کرده است و ادامه داده حضور اصناف در نظارت بر بازار باید جدی باشد؛ وی افزوده اینکه تکرار کنیم تولیدکنندگان انسان‌های خوبی هستند، مشکلی را حل نمی‌کند و باید با متخلفین هر چقدر هم تعدادشان اندک باشد، برخورد کرد.

وزیر صنعت، معدن و تجارت با اشاره به برخی اظهارنظرها که به زعم ایشان منجر به التهاب در بازار می‌شود، افزود: برخی از مسؤولان اتحادیه‌ها موضع مسوولانه‌ای نمی‌گیرند و در مصاحبه‌ها وضعیت را برخلاف واقعیت جلوه می‌دهند. او با بیان اینکه اتاق‌های اصناف باید محکم‌تر از قبل پای کار بیایند، گفت: باید کنترل عمده‌فروشی‌ها مورد توجه قرار گیرد و ساختار نظارت نیز در میان مدت از حالت سنتی به نوین تغییر یابد، در عین حال امروز نیاز داریم که نظارت را جدی‌تر از گذشته داشته باشیم، رحمانی تأکید کرد: فضا سازی‌ها نشان می‌دهد که جنگ روانی پیشاپیش جنگ اقتصادی حرکت می‌کند و برخی با فضا سازی بازار را به هم می‌ریزند. در روزهایی که نرخ دلار در بازار آزاد و صرافی‌های زیر نظر دولت طغیان کرده بانک مرکزی ناگهان یادش افتاده است که باید اسامی کسانی که ارز دولتی و نیمایی گرفته‌اند را منتشر کند و با کمک برخی رسانه‌های همسو آن را به مثابه رانت خواری بخش خصوصی جلوه دهد. آیا این افراد به زور از جایی دلار ۴۲۰۰ تومانی یا نیمایی گرفته‌اند یا قیمت گذاری و نحوه تعیین صلاحیت خریدار بر عهده دولت بوده؟ آیا وقتی که خرید و فروش ارز در بازار آزاد توسط دولت ممنوع شد؛ فعالان بخش خصوصی اساساً چاره‌ای جز مراجعه به همین سیستم دولتی داشتند؟ مدیران محترم دولت توجه داشته باشند که دادن آدرس غلط به مردم، گرد و خاک در زمین بخش خصوصی و مقصر نشان دادن آنها در افکار عمومی خریدار چندانی ندارد. مردم این روزها که نرخ دلار افزایش می‌یابد بدون درنگ دولت را نشان می‌دهند و می‌گویند باز هم بودجه دولت کسری آورده است و می‌خواهد با افزایش قیمت دلار و سکه کسری بودجه خود را جبران کند. با اعصاب شهروندان نباید بازی کرد و راه سیاستگذاری را نباید به بیراهه‌های تهمت و جنگ روانی کشاند چرا که اساس سیاست‌ورزی و سیاستگذاری مسوولانه ایجاد امید و امنیت و آرامش است. فشار بر شهروندان و تولیدکنندگان و صادرکنندگان و انداختن توپ به زمین آنها؛ به شهادت تجربیات یک دهه گذشته راه‌هایی آزموده شده و صد البته شکست‌خورده است که دردی را دوا نمی‌کند.

بی‌تعادلی‌های اقتصاد در سطوح گوناگون

داخل با قیمت‌های تطابق پیدا کرده با دلار آزاد یک مقایسه غیر کارشناسی و مغرضانه است اما متأسفانه شاهدیم که چنین مقایسه‌های هنوز می‌تواند ذهنیت مدیران ارشد را گمراه کند.

چه باید کرد؟

دقت در ماهیت امروز کسب و کار ایران و عدم تعادل‌هایی که در هر سطحی از اقتصاد و در هر بازاری دیده می‌شود و به عدم تعادل در تجارت و تولید، در پس‌انداز و مصرف کل، در سرمایه‌گذاری تازه و استهلاک سرمایه‌های قبلی منجر شده است نشان می‌دهد سرچشمه این تصمیم‌های نادرست، تصور غلط دولت است. دولت‌های محترم ایران یک تصور نادرست دارند که دانایی آنها در هر صنعت و در هر فعالیتی بیشتر از دانایی و تحلیل‌های بخش غیردولتی است. اگر این تصور نادرست که مبنای همه تصمیم‌گیری‌های غلط است تعدیل شود و دولت و دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی بپذیرند که دلسوزی، مهارت و کارآمدی در نهادهای مدنی مرتبط با هر فعالیت می‌تواند بستر ساز همکاری‌های نوآورانه و پیش‌برنده باشد بسیاری از مشکلات حل خواهد شد. با توجه به وضعیت خطیر میهن ارجمند اکنون باید در این باره جور دیگری اندیشید و جور دیگری کار کرد. انسجام و وحدت فکر و عمل دولت و نهادهای مدنی کاری است که باید انجام شود. اما در سطحی پایین‌تر و در اجرا نیز باید گام‌هایی در مسیر اصلاحات سیاستگذاری اقتصادی برداشته شود. اگر نگاه از بالا به پایین دولت و دولتمردان نسبت به مدیران بخش غیردولتی جایش را به سازگاری بدهد، می‌توان از دولت خواست زنجیره تصمیم‌های نادرست را از جایی پاره کرده و به مسیر نو و مدرن و کم‌درد بر گردد. دولت باید میان ادامه سیاست‌های اقتصادی موجود که می‌تواند عدم تعادل‌ها را بیشتر و شکاف‌ها در بازارها را افزون‌تر کرده و عدم تعادل نهادی و ابدی فراهم کند و تعدیل سیاست‌های اقتصادی یکی را انتخاب کند. تصور اکثریت فعالان اقتصادی و اقتصاددانان این است که عدم تعادل‌های پدیدار شده می‌تواند اقتصاد ایران را به سمت و سویی بکشاند که پایه‌های آن برای همیشه سست و لغزان باشد.

ادامه از صفحه اول | دولت هنوز و پس از سپری شدن ۶ فصل از بهار ۱۳۹۷ تا امروز حاضر نیست قبول کند تخصیص دلار ۴۲۰۰ تومانی شمار قابل اعتنائی عدم تعادل در بازارهای کالا ایجاد کرده است که هر روز بر ابعاد و دامنه این عدم تعادل‌ها اضافه می‌شود. از همان دقیقه‌ای که دولت تصمیم گرفت هر دلار آمریکا را ۴۲۰۰ تومان حراج کند بازار رانت و رانت‌خواران راداغ و کلید رقابت برای رانت‌خواری و توسعه فساد را داغ و داغ‌تر کرد. این عدم تعادل در نرخ دلار سرکوب شده، دلار آزاد به زودی پیامدهایش به سایر بازارها و به ویژه بازار کالاها رسید. صادرکنندگان فرآورده‌های پتروشیمی اکنون مورد نیاز کشاورزان را به قیمت‌های آزاد به کشورهای دیگر صادر می‌کنند و حاضر نیستند آن را در بازار داخل که تحت نظارت و کنترل دولت و قیمت‌های دستوری است عرضه کنند و تعادل در این بخش از بین رفته است. اکنون صادرکنندگان فرآورده‌های پتروشیمی عرضه تولیدات خود را در بازار داخل به حداقل می‌رسانند تا از تفاوت قیمت‌های دلار صادراتی و دلار نیمایی استفاده کنند و این یک عدم تعادل دیگر است. افزایش صادرات آبنبات با دلار آزاد و با استفاده از یارانه شکر و روغن یک عدم تعادل دیگر است. عدم تعادل در قیمت تمام شده تولیدات صنعتی که باید با قیمت‌های دستوری تولیدات خود را عرضه کنند نیز قابل اعتناست و موجب سردرگمی و آشفتگی شده است. افزایش چند برابری قیمت کیسه‌ای که شکر در آن ذخیره و نگهداری و توزیع می‌شود یکی از عدم تعادل‌های عجیب است که متأسفانه دیده نمی‌شود. عدم تعادل در قیمت حمل‌چغندر و قیمت چغندر نیز از عدم تعادل‌های موجود در صنعت شکر است. عدم تعادل در قیمت شکر وارداتی و قیمت تمام شده شکر داخلی که ناگزیر است تجهیزات و ماشین‌آلات و حمل و نقل و... را با قیمت‌های جاری پرداخت کند نیز از عدم تعادل‌هایی است که سیاست ارزی نادرست فراهم کرده است. در این وضعیت عدم تعادل‌ها که در سطح کلان و در سطح خانوار و بنگاه شاهد آن هستیم عدم تعادل در داوری‌ها از همه دردناک‌تر است. در حالی که نیک می‌دانیم مقایسه قیمت تمام شده واردات شکر با دلار ۴۲۰۰ تومان و تولید

تاسیس وزارت بازرگانی به شکل نامحسوس

ادامه از صفحه اول | با این تصمیم در عمل مهم‌ترین بخش از هدف‌های تاسیس وزارت بازرگانی محقق شده است. با این تصمیم، تمام فعالیت‌های بازرگانی در یک نهاد متمرکز می‌شود و قائم‌مقام وزیر صمت در امور بازرگانی همه این اختیارات را برعهده دارد. اقدام صورت گرفته در حالی است که پیش از این زمره‌های احیای وزارت بازرگانی مطرح بود؛ موضوعی که از حدود دو سال گذشته به صورت جدی در دستور کار دولت بود. به نظر می‌رسد با این تصمیم جدید، وزارت بازرگانی به شیوه متفاوتی احیا شده است.

حسن روحانی رئیس‌جمهوری در جلسه هیات دولت با اشاره به اقدامات صورت گرفته در راستای ساماندهی اوضاع اقتصادی و بازار اعلام کرد در این خصوص به این نتیجه رسیده‌ایم که برخی از اختیاراتی که در زمینه بازرگانی بر عهده وزارت جهاد کشاورزی بود، به وزارت صنعت، معدن و تجارت بازگردد؛ در این زمینه در جلسه هماهنگی اقتصادی به جمع‌بندی رسیدیم و مصوبه آن را خدمت مقام معظم رهبری ارسال کردیم و در این زمینه موافقت شد که تمام فعالیت‌های بازرگانی در یک جا متمرکز شود و «قائم‌مقام وزیر صنعت، معدن و تجارت در امور بازرگانی» همه اختیارات را در این زمینه برعهده دارد. وی گفت: همچنین رهبر معظم انقلاب دستور دادند در خصوص تنظیم بازار هم تلاش مجددی صورت بگیرد که قطعاً این کار نیز انجام خواهد شد تا شاهد رفاه بیشتر مردم باشیم. اقدام صورت گرفته در حالی است که پیش از این زمره‌های احیای وزارت بازرگانی مطرح بود؛ طرحی که از حدود دو سال گذشته به صورت جدی در دستور کار دولت قرار گرفت، اما از همان ابتدا با مخالفت بسیاری مواجه شد و این تصمیم از دیدگاه «گروه‌های کارشناسی»، «تشکل‌ها و صنوف»، «گروه‌های تحلیلگر تخصصی» و «کمیسیون‌های تخصصی مجلس» با چارچوب سیاست‌های اقتصادی کشور ناهماهنگ دانسته شد. مخالفت‌هایی که موجب شد تا این طرح به دفعات از دستور کار مجلس خارج شود؛ در آخرین گام نیز قرار بود موضوع تفکیک وزارت صمت در صحن علنی مجلس بررسی شود، اما دولت در آخرین لحظه خواستار تعویق بررسی آن در صحن علنی مجلس شد و مهلتی دو هفته‌ای از مجلس گرفت تا به این طریق شرایط برای ارزیابی مجدد آن فراهم شود. پیش از این همزمان با شدت گرفتن مخالفت‌ها با تفکیک صنعت از تجارت از سوی بهارستان‌نشین‌ها، دولت راهکار جایگزین تجزیه وزارت صنعت، معدن و تجارت و تشکیل «معاونت بازرگانی» متشکل از بخش‌هایی از وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت زیر نظر ریاست جمهوری را نیز مطرح کرد؛ در پیشنهاد تشکیل معاونت بازرگانی عنوان

شده بود که این معاونت با مجوز شورای عالی هماهنگی اقتصادی زیر نظر رئیس‌جمهوری تشکیل خواهد شد تا بازار را اداره کند. حال با توجه به مخالفت‌ها و اقدام صورت گرفته می‌توان گفت دولت نیز از موضوع تفکیک پا پس کشیده و سعی دارد با جمع‌بندی بخش بازرگانی در وزارت صنعت، معدن و تجارت، مسیر جدیدی را برای تنظیم بازار تجربه کند. شنیده‌ها حکایت از آن دارد که این طرح قرار است به مدت دو سال اجرایی شود. با این شرایط می‌توان گفت بازگرداندن فعالیت‌های مربوط به بازرگانی به وزارت صنعت، معدن و تجارت سومین پیشنهادی است که در مسیر تنظیم بازار در دستور کار دولت قرار گرفته است و به نظر می‌رسد وزارت بازرگانی با شیوه متفاوت احیا شده است؛ دولت امیدوار است به واسطه آن شرایط برای تنظیم بازار فراهم شود. بازپس‌گیری برخی از اختیارات وزارت جهاد کشاورزی در حوزه بازرگانی در حالی صورت گرفت که در سال ۹۲ قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی از وزارت جهاد کشاورزی (موسوم به قانون انتزاع) با سر و صدای بسیار، مصوب و اجرایی شد و براساس آن وزارتخانه جهاد کشاورزی وظیفه تنظیم بازار را در طول سال به‌ویژه ایامی مانند شب عید عهده‌دار شد، اجرای قانون مذکور در حالی کلید خورد که کشمکش بر سر تنظیم بازار در این سال‌ها همواره محل اختلاف وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت بود، به‌طوری‌که با بروز نوسان در بازار، تیر انتقاد از سوی این دو وزارتخانه به سمت همدیگر نشانه می‌رفت و هر بار یکی از این وزارتخانه‌ها متهم نابسامانی در بازار معرفی می‌شدند. با توجه به واگذاری برخی از اختیاراتی که در زمینه بازرگانی بر عهده وزارت جهاد کشاورزی است به قائم‌مقام وزیر صنعت، معدن و تجارت در امور بازرگانی این سوال مطرح می‌شود که از این پس مسوولیت تنظیم بازار در این بخش کیست؟ با توجه به اینکه بر اساس تصمیم‌های تازه در وزارت صنعت، معدن و تجارت معاونت بازرگانی این وزارتخانه، سازمان توسعه تجارت و همچنین سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان نیز در اختیار قائم مقام وزیر در امور بازرگانی قرار گرفته است به نظر می‌رسد نیازی به تاسیس وزارت بازرگانی نباشد. حسین مدرس خیابانی که از افراد خیره و با سابقه در بخش بازرگانی کشور است با کوله‌باری از تجربه بازرگانی و اجرایی در بخش خصوصی قائم‌مقام وزیر «صمت» در امور بازرگانی است که اواخر خرداد به این سمت منصوب شد. وی پیش از این، مسوولیت‌های مختلفی را عهده‌دار بوده و حال نه در قامت وزارت، بلکه در قامت قائم مقامی قرار است مسوولیت تنظیم بازار را عهده‌دار شود.

صادرات شکلات یا شیره جان چغندر کاران

ادامه از صفحه اول | در همین رابطه محمدرضا مودودی، سرپرست سازمان توسعه تجارت ایران ضمن تأیید این خبر اعلام کرد که پس از تکمیل بررسی‌ها، این صادرکنندگان باید به مراجع قضائی پاسخگو باشند. همچنین در پیگیری‌های صورت گرفته رئیس اتحادیه نبات، آبنبات‌ریز و قندریز اعلام کرد که تبدیل شکر دولتی به آبنبات و صادرات آن، کار اعضای این اتحادیه نیست، زیرا واحدهای صنفی زیرمجموعه این اتحادیه با توجه به شرایط تولید و ساختار کارگاه‌های خود، توان صادرات آبنبات و نبات را ندارند. اما در این رابطه جمشید مغازه‌ای، دبیر انجمن صنفی صنایع بیسکویت، شیرینی و شکلات با بیان اینکه در صنعت شیرینی و شکلات، هم از شکر آزاد و هم دولتی شکر دولتی در ماه‌های اخیر استفاده شده است، اظهار کرد: تاکنون تنها یک حواله ۴۰ هزار تنی شکر دولتی در اسفندماه دریافت کردیم که معادل دوسوم مصرف ماهانه این صنعت بود چراکه در این ماه بخاطر عید نوروز مصرف شیرینی و شکلات بیشتر است. همچنین ۴۰ هزار تن شکر دولتی نیز در اردیبهشت ماه به این صنعت اختصاص داده شد که هنوز به دست ما نرسیده است. وی با بیان نیاز صنعت بیسکویت، شیرینی و شکلات به ماهانه ۶۰ هزار تن شکر، گفت: سالانه چهار تا پنج درصد کل تولید آبنبات کشور صادر می‌شود. در سال گذشته نیز یک میلیون و ۷۰۰ هزار تن آبنبات تولید شد که ۲۳۰ هزار تن معادل ۸۰۰ میلیون دلار از آن صادر شد. به گفته دبیر انجمن صنفی صنایع بیسکویت، شیرینی و شکلات، قیمت شکر دولتی و آزاد دریافتی این صنعت به ترتیب کیلویی حدود ۳۴۰۰ و ۸۰۰۰ تومان است. البته دبیر انجمن مذکور از خرید مستقیم شکر واحدهای شیرینی و شکلات از کارخانه‌های قند کشور و بخصوص کارخانه‌های توسعه توسعه نیشکر و صنایع جانبی با قیمت مصوب دولتی سخنی به میان نیاورده و فقط خریدهای دولتی را مطرح کرده‌اند.

چند نکته درباره صادرات عجیب

- ۱- واقعیت این است که توسعه صادرات غیرنفتی در شرایطی که اقتصاد ایران در وضعیت فعلی یک رخداد مبارک است و می‌تواند بخشی از کاهش درآمد صادرات نفت خام را جبران کند و باید توسعه صادرات جدی انگاشته شود. اما از طرف دیگر فرصت‌طلبی و استفاده از شرایط نامناسب برای صادرات از طرف فعالان اقتصادی اگرچه شاید توجیه اخلاقی نداشته باشد اما توجیه اقتصادی دارد و این معضل پدیدار شده را باید یکسره به دولت نسبت داد.
- ۲- اما یک واقعیت تلخ این است که صادرات آبنبات در حقیقت صادرات شیره جان چغندر کاران زحمتکش ایرانی و دهقانان خرده‌پا است و دولت متأسفانه قیمت‌های واقعی آنها را از صادرکنندگان ارجمند دریافت نمی‌کند. این نوع صادرات که در حقیقت صادرات یارانه ایرانیان است فایده آن نصیب مصرف‌کننده خارجی و سود آن به جیب چند بازرگان انگشت‌شمار می‌رود، هنر بزرگی به حساب نمی‌آید. هنر بزرگ صادرات زمانی مشخص می‌شود که همه چیز در فضای شفاف و غیررانتی اتفاق بیفتد.
- ۳- آمار ارایه شده از سوی فرد مصاحبه‌کننده مبنی بر اینکه صنعت شیرینی و شکلات در ماه نیاز به مصرف ۶۰ هزار تن شکر دارد نیز اغراق به حساب می‌آید؛ به این معنی که چند واحد صنعتی تولیدکننده شکلات در سال ۷۲۰ هزار تن شکر مصرف می‌کنند که نزدیک به ۴۰ درصد کل شکر تأمین شده در سال ۱۳۹۷ بازار شکر ایران است. به عبارت دیگر صنعت نوشابه‌سازی، صنعت بزرگ بستنی و مصرف مستقیم خانوارها روی هم ۶۰ درصد مصرف کل را دارند و شیرینی و شکلات ۴۰ درصد؟ اگر این‌گونه بوده است باید پرسید با وجود واردات بسیار اندک شکر در سال‌های اخیر مابه‌التفاوت مصرف کل و مصرف این صنعت از کجا تأمین شده است؟

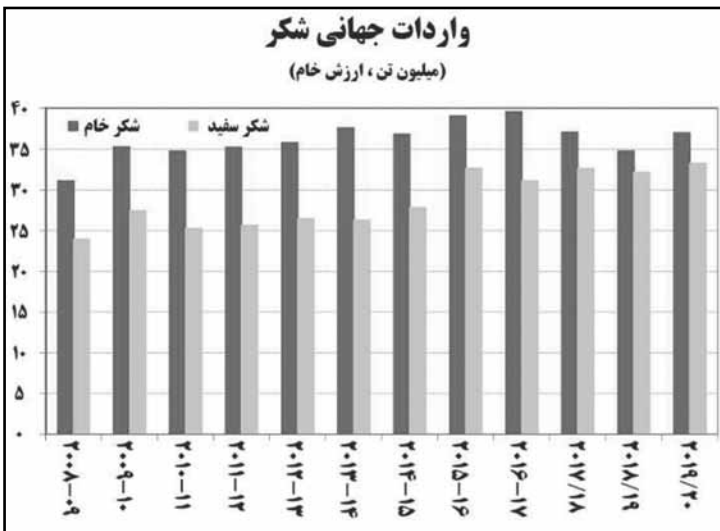

بهبود جزئی تولید شکر در کشورهای صنعتی

نشریه بین‌المللی شکر و شیرین‌کننده‌ها (Folichts)

غذایی اصلی نیز نقش دارند. در مورد شکر این واقعیت وجود دارد که معمولاً افزایش استانداردهای سطح زندگی منجر به مصرف بیشتر غذاهای فرآوری شده مانند لبنیات، نوشابه‌ها و غیره می‌شود که حاوی میزان قابل توجهی شکر هستند. همچنین معمولاً کاهش درآمدی تقاضای شکر در کشورهای کم‌درآمد بیشتر است. بدین معنی که افزایش مصرف ناشی از افزایش درآمد در این کشورها در مقایسه با کشورهای پردرآمد، بیشتر است.

به‌طور کلی، در حال حاضر انتظار داریم مصرف جهانی شکر سال ۲۰۱۹-۲۰ به رقم ۱۸۷/۷ میلیون تن برسد که ۲/۱ میلیون تن بیشتر از سال ۲۰۱۸-۱۹ خواهد بود. اگر رشد به همین کندی ادامه یابد. مصرف جهانی ۲۷۹ میلیون تن در سال ۲۰۵۰ خواهد شد. که تقریباً صد میلیون تن بیشتر از امروز است.

رکورد جدید مصرف شکر آسیا

انتظار می‌رود مصرف شکر آسیا در سال ۲۰۱۹-۲۰ به ۹۰/۴ میلیون تن افزایش یابد که از ۸۹/۹۰ میلیون تن سال قبل بیشتر است. این افزایش عمدتاً به واسطه رشد مورد انتظار برای هند است. مصرف شکر اروپا برای سال ۲۰۱۹-۲۰ معادل ۳۱/۱ میلیون تن خواهد بود، در حالی که انتظار می‌رود مصرف شکر در آمریکای شمالی و مرکزی در سطح ۲۱/۲ میلیون تن باقی بماند. مصرف شکر در آمریکای جنوبی به ۱۹/۸ میلیون تن می‌رسد که رشد مختصری نسبت به رقم ۱۹/۷ میلیون تن سال قبل نشان می‌دهد، برزیل با مصرف ۱۱/۸ میلیون تن شکر، بزرگترین مصرف‌کننده این منطقه است. مصرف شکر در آفریقا به دلیل رشد جمعیت، رو به افزایش است و می‌تواند در سال ۲۰۱۹-۲۰ به ۲۳/۵ میلیون تن برسد که نسبت به مصرف ۲۲ میلیون تنی سال گذشته، ۲/۳ درصد رشد یافته است. مصرف شکر در اقیانوسیه در حدود ۱/۶ میلیون تن است که بسیار پایدار بوده و عملاً هیچ تغییری نسبت به سال گذشته نشان نمی‌دهد. استرالیا با مصرف ۱/۳ میلیون تن شکر بزرگ‌ترین مصرف‌کننده شکر این منطقه محسوب می‌شود.

رکورد مصرف شکر در کشورهای واردکننده

به نظر می‌رسد که نرخ رشد مصرف شکر در کشورهای در حال توسعه در سال ۲۰۱۹-۲۰ به رکورد ۱/۶ درصد برسد که در این صورت، برآورد می‌شود مصرف شکر در این کشورها به ۱۴/۴ میلیون تن خواهد رسید که تقریباً ۷۵ درصد کل تقاضای جهانی است. تقاضای شکر در کشورهای صنعتی به دلیل وضع مالیات شکر و نگرانی‌های نسبتاً زیاد در خصوص سلامت عمومی مربوط به شکر در این کشورها، در حال کاهش است. علاوه بر این، رشد جمعیت در بسیاری از کشورهای صنعتی منفی است. لذا انتظار می‌رود مصرف سال ۲۰۱۹-۲۰ در این کشورها به ۴۶/۳ میلیون تن برسد که ۱/۱ درصد کاهش را نسبت به شش سال قبل نشان می‌دهد. پیش‌بینی می‌شود مصرف شکر در کشورهای واردکننده با ۱/۴ درصد رشد، در فصل آینده به ۱۴۲/۸ میلیون تن افزایش یابد. میزان مصرف شکر در کشورهای صادرکننده تنها با ۰/۴ درصد رشد، در فصل آینده به ۴۴/۹ میلیون تن خواهد رسید. رشد در این گروه از کشورها، کمتر از کشورهای واردکننده است. چرا که دسترسی فراوان همراه با مصرف سرانه بالایی به این شیرین‌کننده، پتانسیل رشد بیشتر را محدود کرده است.

کاهش تولید قابل صدور سال ۲۰۱۹-۲۰ به کمتر از ۵۵ میلیون تن

با توجه به کاهش شدید تولید در برزیل و پاکستان و همچنین دسترسی کمتر از تایلند و هند، برآورد می‌شود که تولید قابل صادرات جهانی (تولید منهای مصرف)، از رکورد ۶۳/۷ میلیون تن سال ۲۰۱۷-۱۸ به ۵۵/۷ تن در سال ۲۰۱۸-۱۹ کاهش یابد. انتظار

شکر همچنان یک کالای استراتژیک در سطح جهانی به حساب می‌آید و بازار آن در کانون توجه نهادهای بین‌المللی قرار دارد. تولید شکر از یک طرف به کشاورزان جهان گره خورده است، از سمت دیگر با تولید صنعتی قرابت دارد و سرانجام بازرگانی آن یک موضوع مهم شده است. به همین دلیل است که بررسی‌ها درباره بازار شکر همچنان روزآمد و دقیق و آینده‌نگرانه است.

گزارش حاضر بخشی از گزارش شماره ۳۳۰ است که موسسه تحقیقات نیشکر و صنایع جانبی آن را به فارسی ترجمه کرده و اطلاعات جذابی در آن را به اطلاع افکار عمومی رسانده است که می‌خوانید. ضمن اینکه بخش اول این گزارش در ماهنامه اردیبهشت ماه به چاپ رسیده است.

به نظر می‌رسد تولید شکر در کشورهای صنعتی از ۴۴/۱ میلیون تن سال ۲۰۱۸-۱۹ به ۴۴/۷ میلیون تن در سال ۲۰۱۹-۲۰ افزایش یابد که عمدتاً به دلیل افزایش مختصر تولید در اروپا است. با این حال، این سطح هنوز به‌طور قابل توجهی کمتر از تولید ۴۸/۸ میلیون تنی سال ۲۰۱۷-۱۸ می‌باشد. در مقابل پیش‌بینی می‌شود تولید شکر در کشورهای در حال توسعه طی فصل آینده با کاهش بیش از ۰/۴ میلیون تن، به ۱۴۲/۴ میلیون تن برسد. زیرا انتظار می‌رود تولید کمتر تایلند و هند، افزایش تولید برزیل را خنثی کند. تولید شکر در کشورهای واردکننده برای دومین سال متوالی با کاهش مواجه شده و به ۹۴/۳ میلیون تن می‌رسد که پایین‌تر از ۹۷/۷ میلیون تن امسال و حدود ۵/۲ میلیون تن کمتر از رکورد تولید دو سال قبل است. تولید شکر در کشورهای صادرکننده نیز ممکن است از ۸۹/۲ میلیون تن سال اخیر به ۹۲/۸ میلیون تن برسد.

چشم‌انداز تقاضای جهانی شکر در سال ۲۰۱۹-۲۰

برآورد شده است که رشد مصرف جهانی شکر در سال ۲۰۱۹-۲۰ به حدود ۱/۱ درصد برسد که تغییر اندکی نسبت به رشد ۱ درصدی فصل جاری دارد. مصرف شکر چین در سال ۲۰۱۸-۱۹ با ۲/۲ میلیون تن کاهش دیگر نسبت به پیش‌بینی قبلی، به ۱۶/۸ میلیون تن (۱۵/۵ ارزش سفید) رسید، زیرا گزارشات مربوط به تقاضای آهسته واردات چین، به کاهش مصرف داخلی شکر در مقایسه با شیرین‌کننده‌های حاصل از ذرت اشاره دارد. فرض ما این است که کل مصرف در سال ۲۰۱۹-۲۰ رشد نخواهد داشت و در سطح ۱۶/۸ میلیون تن باقی خواهد ماند. به نظر می‌رسد مصرف شکر هند در سال ۲۰۱۹-۲۰ با نیم میلیون تن افزایش به ۲۸/۸ میلیون تن برسد. این افزایش تقریباً مشابه فصل جاری خواهد بود. قیمت‌ها در بازار داخلی، علیرغم افزایش اخیر حداقل قیمت ۳۱ روپیه به ازای هر کیلوگرم (درب کارخانه)، همچنان پایین است و انتظار می‌رود به دلیل عرضه بیش از حد بازار داخلی، شرایط کساد همچنان باقی بماند. به نظر می‌رسد که قیمت‌های پایین از مصرف داخلی حمایت نموده و شرایط رقابتش با شیرین‌کننده‌هایی مانند گلوکز و خاندساری را حفظ کند.

در سایر نقاط، تولیدکنندگان محصولات نوشیدنی همچنان به دنبال اصلاح فرمولاسیون تولید نوشیدنی‌های خود در کشورهایی هستند که قبلاً برای نوشیدنی‌های شیرین شده با شکر، مالیات وضع کرده‌اند یا در حال وضع آن هستند. انگلستان، ایرلند و آفریقای جنوبی، این مالیات را در آوریل ۲۰۱۸ معرفی کردند و همه آنها گزارش دادند که این امر باعث کاهش مصرف شکر در نوشابه‌ها آنها شده است. در حال حاضر، مالیات‌های مشابهی در کشورهایی مانند مکزیک، شیلی، مصر و هشت منطقه بزرگ شهری ایالات متحده وجود دارد. تایلند در حال اجرای وضع مالیات روی شکر براساس یک برنامه شش ساله می‌باشد که از سپتامبر ۲۰۱۷ شروع شده است.

نکته مشترک در همه این اقدامات، آنست که اگر تولیدکنندگان، محتوای شکر نوشابه‌های خود را به مقادیر کمتر از مقدار مشمول مالیات کاهش دهند، آنها می‌توانند مالیات را کاهش داده یا به طور کامل از پرداخت آن اجتناب نمایند و این اقدامی است که آنها انجام می‌دهند. به‌علاوه، این صحیح است که فرض کنیم نوشابه‌های غیرالکلی هدف نخست هستند، نه هدف آخر. در واقع، شواهد مطرح شده از انگلستان نشان می‌دهند که در حال حاضر، اعمال فشار تبلیغات سلامت عمومی در حال گسترش به سمت صنعت شیرینی‌سازی، بیسکویت‌ها و کیک‌ها است، صرف نظر از این واقعیت که تمرکز یک عنصر مجرد، به حل مشکل پیچیده چاقی کمک نمی‌کند. بدون شک، وضع مالیات روی شکر باعث افزایش مصرف شیرین‌کننده‌های مصنوعی و استفاده کمتر از شکر خواهد شد. آمارها و اطلاعات منتشر شده از آلمان نشان می‌دهند که علیرغم اختلاف آمارها بین کشورهای مختلف، نوشیدنی‌ها در حدود یک پنجم مصرفی در کشورهای صنعتی را به خود اختصاص داده‌اند. این یک سهم قابل توجه است. در صورتی که تعداد بیشتری از کشورهای در حال توسعه در زمینه معرفی چنین مالیات‌هایی اقدام کنند، تاثیر آن می‌تواند حتی بیشتر باشد، زیرا کاهش قیمتی تقاضا در این کشورها نسبتاً بالا است. همچنین، تولیدکنندگان دامنه تولیدی خود را کاهش داده و به تنوع بخشی پرتفوی شرکتشان روی می‌آورند.

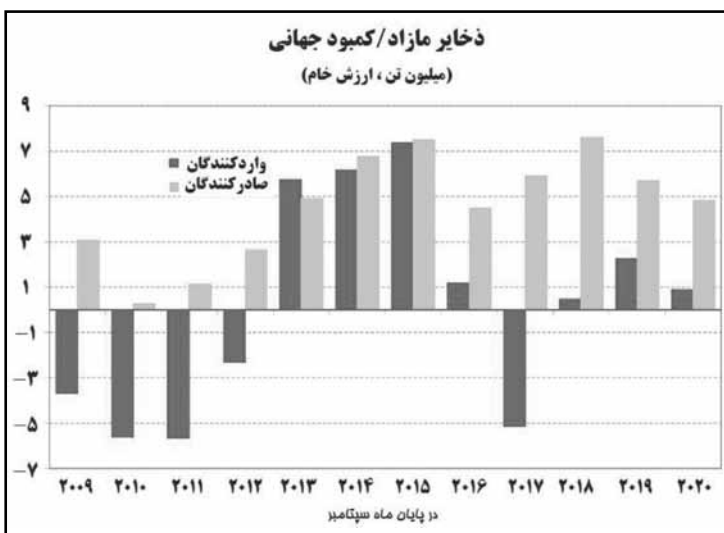
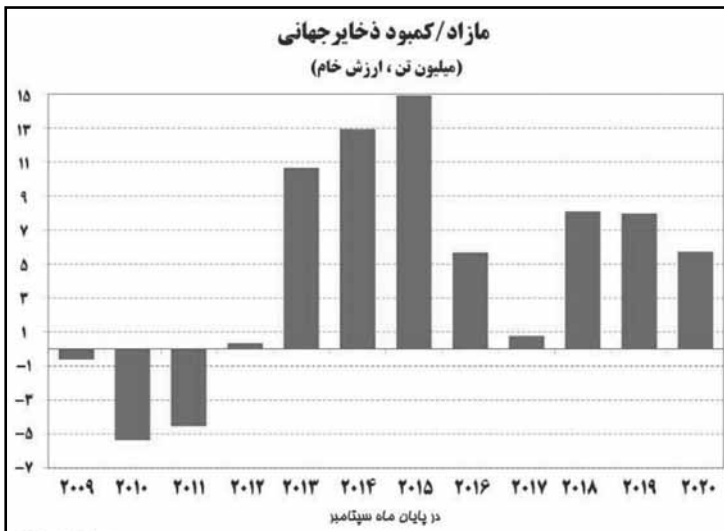
علاوه بر این، تا حد زیادی پذیرفته شده است که رشد جمعیت و رشد اقتصادی، نه تنها از عوامل کلیدی در مصرف جهانی شکر محسوب می‌شوند بلکه در افزایش مصرف بسیاری از مواد

شمالی و مرکزی به دلیل افزایش مورد انتظار در واردات ایالات متحده، از ۴/۶ میلیون تن سال قبل به ۴/۸ میلیون تن رسیده است. واردات شکر به آمریکای جنوبی اندک است و می تواند در سال ۲۰۱۹-۲۰ ۱/۹ میلیون تن برسد که از ۱/۸ میلیون تن فصل قبل بیشتر است.

کاهش ذخایر جهانی برای دومین سال متوالی

پیش بینی می شود که نسبت ذخایر به مصرف به آهستگی از ۴۱/۴ درصد این فصل به ۴۱ درصد فصل ۱۸-۲۰۱۷، به ۴۰/۲ درصد در سال ۲۰۱۹-۲۰ کاهش یابد. این بدان معنی است که تصویر عرضه و تقاضای جهانی به آرامی در حال بهبود است. مازاد یا کسری شکر در یک سال شکر، برای درک فاصله بین تولید و تقاضای جهانی، از جمله مصرف ثبت نشده، استفاده می شود که بیانگر شکاف بین صادرات و واردات است. تعریف ساده این رویکرد نشان می دهد که اصطلاح مازاد و یا کسری به ترتیب به افزایش یا کاهش در ذخایر اشاره دارد.

کاهش شدید تولید جهانی در سال ۱۹-۲۰۱۸ منجر به تغییر وضعیت ۸/۲ میلیون تنی مازاد جهانی در سال ۱۸-۲۰۱۷ به کمبود حداقلی ۰/۲ میلیون تن در این فصل شده است. به دلیل وابستگی میزان مازاد جهانی به محصول نهایی فصل برداشت آسیا و آمریکای مرکزی، هنوز امکان تغییر آن هست. از این رو فرصت برای صحبت در زمینه توازن بازار شکر سال ۲۰۱۹-۲۰ وجود دارد. پس از توقف رشد قیمت ها در اکتبر ۲۰۱۶ و روند نزولی آن، بازار شکر در سال ۱۹-۲۰۱۸ قیمت ها همراه بود اما قبل از اینکه قیمت ها به سطح مورد نظر تولید کنندگان بازگردند، لازم است تا بازار از دست ذخایر مازاد (به ویژه در هند) خلاص شود.

در حال حاضر، کسری تراز جهانی برای سال ۲۰۱۹-۲۰ در حد ۱/۵ میلیون تن پیش بینی شده است که احتمال زیاد، هنوز برای تغییر جریان بازار بسیار کم است. در عین حال این بدان معنی است که ممکن است بهبود قیمتی پایداری تا قبل از سال ۲۰۲۰ رخ ندهد، لازم به ذکر است که هنوز درجه بالای از عدم اطمینان آمارها برای سال ۲۰۱۹-۲۰ وجود دارد. در واقع، کسری ۱/۵ میلیون تن در تراز می تواند خیلی سریع به یک مازاد تبدیل شود، اما همچنان احتمال کسری بیشتری نیز وجود دارد. به عنوان نمونه، صنعت محلی برزیل در فصل آسیاب ۲۰۱۸، دارای این اعطای پذیری است که تولید شکر خود را نسبت به فصل دیگر حدود ۱۰ میلیون تن کاهش (یا افزایش) دهد. با توجه به اینکه ظاهراً بازار جهانی در سال ۲۰۱۹، نیازمند مقدار زیادی شکر از برزیل نیست، بعید به نظر می رسد که قیمت های شکر از حدود ۱۱ به طور قابل ملاحظه ای نسبت به سطح فعلی افزایش پیدا کند، با این حال، به دلیل ثبات قیمت نفت خام، قیمت های شکر تا حد زیادی کمتر از ۱۲/۵ سنت در هر بوشل حمایت می شود.

می رود که دسترسی جهانی برای شکر صادراتی در سال ۲۰۱۹-۲۰ به ۵۴/۶ میلیون تن برسد. از این رو احتمال می رود این موضوع بتواند به تقویت شرایط عرضه و تقاضای جهانی در سال آینده کمک کند. تولید قابل صدور اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۹-۲۰ بهبود یافته و از ۴/۹ میلیون تن امسال به ۵/۶ میلیون تن می رسد، چرا که پیش بینی می شود بهبود عملکرد محصول، بیش از جبران کاهش سطح زیر کشت خواهد بود. بیشترین مقدار افزایش دسترسی مربوط به فرانسه و آلمان است اما کشورهای لهستان، هلند و بلژیک نیز ممکن است با افزایش تولید قابل صدور مواجه شوند. تصور می رود تولید قابل صدور آفریقا در سال ۲۰۱۹-۲۰، تقریباً بدون تغییر در سطح ۲/۲ میلیون تن باقی بماند. دسترسی صادراتی در این قاره توسط افزایش مصرف داخلی به دلیل رشد جمعیت، محدود شده است.

پیش بینی می شود که تولید شکر قابل صدور آمریکای شمالی و مرکزی در سال ۲۰۱۹-۲۰، به دلیل بهبود دسترسی در کوبا، از ۶ میلیون تن سال گذشته به ۶/۱ میلیون تن افزایش یابد. به نظر می رسد تولید قابل صدور برزیل نیز از ۱۸/۸ میلیون تن فصل گذشته به حدود ۲۲/۷ میلیون تن در سال ۲۰۱۹-۲۰ می رسد. این موضوع به افزایش مورد انتظار تولید شکر منطقه جنوب مرکزی برزیل در هر دو فصل برداشت ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ مربوط می شود. در مقابل، تولید صادراتی آسیا از ۱۸/۳ میلیون تن امسال به ۱۲/۷ میلیون تن در سال ۲۰۱۹-۲۰ خواهد رسید که دلیل آن، کاهش مورد انتظار تولید در تایلند و هند می باشد. کاهش تولید شکر تایلند می تواند تولید صادراتی این کشور را از ۱۱/۲ میلیون تن سال ۱۹-۲۰۱۸ به حدود ۹/۵ میلیون تن در فصل آینده تنزل دهد. احتمالاً پاکستان همانند امسال، هیچ محصول شکر جدیدی برای صادرات در فصل آینده در اختیار نخواهد داشت. این رقم شامل ذخایر مازاد فصل ۱۷-۲۰۱۶ که به واسطه افزایش ناگهانی تولید در کشور رخ داد، نخواهد بود. با این حال، پاکستان همچنان به دلیل تجمع زیاد ذخایر شکر در سال های ۱۷-۲۰۱۶ و ۱۷-۲۰۱۶، اقدام به صادر آن می کند. انتظار می رود تولید قابل صادرات محصول سال ۲۰۱۹-۲۰ هند از ۷/۲ میلیون تن این فصل به ۳/۲ میلیون تن برسد. با این حال، این بدان معنی است که هند همچنان برای سومین سال متوالی با مازاد تولید مواجه خواهد بود. لذا وجود مازاد تجمع شده ذخایر شکر در هند، هنوز مانعی برای پیش بینی قیمت ها محسوب می شوند. محاسبات نشان می دهد که صادرات هند باید بیش از ۱۴ سنت در هر پوند افزایش یابد و این رقم را می توان به عنوان حد بالای قیمت ها در نظر گرفت. دولت، هدف صادرات ۵ میلیون تنی را برای این فصل تعیین کرده است، اما تولید کنندگان گزارش داده اند که از شروع فصل در ۱ اکتبر ۱۸-۲۰۱۸، تنها ۲/۲ میلیون تن قرارداد برای شکر منعقد شده است.

افزایش تقاضای واردات در سال ۲۰۱۹-۲۰

تخمین زده می شود که واردات ناخالص با ۱/۳ میلیون تن افزایش، از ۶۸/۸ میلیون تن در این فصل به ۷۰/۱ میلیون تن در سال ۲۰۱۹-۲۰ برسد. این بدان معنی است که حدود ۳۷ درصد از شکر مصرف شده جهانی در سال جاری از محل واردات تامین می شود.

واردات شکر چین می تواند از ۵/۱ میلیون تن برآورد شده این فصل، با اندکی افزایش به ۵/۲ میلیون تن در سال ۲۰۱۹-۲۰ برسد. سیاست محدود کننده صدور مجوزهای واردات و همچنین عوارض واردات اضافی معرفی شده در ماه می ۲۰۱۷، واردات رسمی را تا حدی کاهش داده است. در عین حال، واردات غیر رسمی هم به تدریج در سال گذشته کاهش یافت. به دنبال افزایش تعرفه های گمرکی در ماه می ۲۰۱۷، پروسه رایزنی برزیل در سازمان تجارت جهانی آغاز شد. در این مورد، وزارت بازرگانی چین ادعا می کند که اقدامات مدیریتی این کشور بر روی واردات شکر در راستای قوانین سازمان تجارت جهانی بوده و مذاکرات بیشتر پیرامون آن در سازمان تجارت جهانی در حال انجام است.

انتظار می رود واردات ایالات متحده در سال ۲۰۱۹-۲۰ به حدود ۳ میلیون تن برسد که از رقم ۲/۷ میلیون تنی سال قبل بیشتر است. پیش بینی میشود واردات این فصل ایالات متحده در یک سطح نسبتاً پایینی قرار داشته باشد که این مسئله می تواند نیاز به واردات فصل بعد را افزایش دهد.

به نظر می رسد که اندونزی ۵ میلیون تن شکر در سال ۱۹-۲۰۱۸ وارد کند که از ۴/۸ میلیون تن تخمین زده شده سال ۱۸-۲۰۱۷ بیشتر است. مصرف داخلی به دلیل رشد اقتصادی و جمعیتی در حال افزایش است در حالی که تولید داخلی به علت فقدان سرمایه گذاری در حدود ۲/۷ میلیون تن می باشد. افزایش تقاضا با رشد انحصاری صنایع غذایی و نوشابه سازی (که بیشتر متکی به شکر تصفیه شده از شکرهای وارداتی هستند تا شکرهای تولید شده داخلی)، شرایط را برای کارخانه داران بومی سخت نموده است.

تخمین زده می شود کل واردات شکر آسیا در سال ۲۰۱۹-۲۰ ۳۶/۷ میلیون تن افزایش یابد که از رقم ۳۵/۸ میلیون تنی فصل جاری بیشتر است. این افزایش تا حد زیادی به دلیل رشد پیش بینی شده در واردات چین و اندونزی است. به نظر می رسد که در فصل آینده شاهد تغییر چندانی در واردات ۱۰/۲ میلیون تنی اروپا (از جمله واردات در داخل اتحادیه اروپا) نسبت قبل نباشیم. در عوض، واردات آفریقا با افزایش مختصر، از ۱۶ میلیون تن به ۱۶/۱ میلیون تن می رسد که دلیل آن، عدم حفظ تولید داخلی بیشتر در مقایسه با افزایش تقاضا است. واردات آمریکای

قائم مقام وزیر صنعت: دایره کالاهای اساسی مثل دهه ۷۰ نیست

مدرس خیابانی با تاکید بر موضوع آبی تی بیس کردن اتحادیه‌ها و تشکل‌های صنفی تصریح کرد: این موضوع در انتخابات، وصول و دریافت، صدور مجوزها و سایر بحث‌ها باید آبی تی بیس شوند.

وی با اعلام اینکه ۲۰ درصد واحدهای صنفی کشور، تولیدی هستند، اضافه کرد: یکی از خواسته‌های این واحدها این است که در موضوع تعرفه‌های مصرفی مانند برق مشابه واحدهای صنعتی دیده شوند. تجمیع واحدهای صنفی خاص در شهرک‌های صنفی خاص هم مدنظر آن‌ها است و آمایش تجاری شهرها هم برای آن‌ها حائز اهمیت است. قائم مقام وزیر صنعت در امور بازرگانی گفت: هماهنگی و تعامل میان اتاق‌های اصناف، شهرداری‌ها و اتحادیه‌ها برای سامان دادن واحدهای تجاری در راستای آمایش تجاری مثمرتر است که در تشکیل واحدهای صنفی این مهم باید مدنظر قرار بگیرد. مدرس خیابانی در بخش دیگری از سخنان خود در خصوص ایجاد این قائم مقام جدید در دل وزارت صنعت، گفت: با توجه به تأکيدات دولت و وزیر صنعت، قرار شد که همه مجموعه‌های مرتبط با وزارت بازرگانی در قالب یک ساختار به عنوان قائم مقام امور بازرگانی در وزارت صنعت متمرکز شوند که هدف از آن هماهنگی بیشتر و دستیابی به یکپارچگی بهتر در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری بوده است.

وی با بیان اینکه با اجازه وزیر صنعت شورای معاونین و شورای اصلی بازرگانی را تشکیل داده ایم، تصریح کرد: این شورا به صورت هفتگی همه دستگاه‌های مرتبط با حوزه بازرگانی را دور هم جمع می‌کند و مسایل را به پیش می‌برد.

قائم مقام وزیر صنعت در امور بازرگانی ادامه داد: حوزه بازرگانی داخلی وزارت صنعت، سازمان توسعه تجارت، سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، شرکت نمایشگاه‌های بین‌المللی ایران، مراکز فرش و دخانیات و صندوق ضمانت صادرات در قالب قائم مقام وزیر در امور بازرگانی متمرکز شده‌اند و سیاست‌ها را به پیش می‌برند. مدرس خیابانی با اشاره به اهداف این تصمیم، گفت: به خاطر گستردگی وظایف و فعالیت‌های وزارت صنعت، تمرکز و اولویت برخی بخش‌ها مغفول مانده است و تمرکز بر روی برخی موضوعات بازرگانی از اهداف این تصمیم بوده است.

قائم مقام وزیر صنعت در امور بازرگانی گفت: در تنظیم بازار سه بال تامین، توزیع و نظارت باید با هم مدنظر قرار بگیرد و در نوین سازی این شبکه، هزینه مبادله کالا به نفع مصرف‌کننده باید کاهش یابد.

حسین مدرس خیابانی با بیان اینکه در تنظیم بازار حقوق تولیدکننده و مصرف‌کننده باید همزمان دیده شود، تصریح کرد: فارغ از موضوعات فعلی کشور، همیشه تنظیم بازار به همین دلیل کار سختی بوده است. قائم مقام وزیر صنعت در امور بازرگانی اضافه کرد: امروز دایره کالاهای اساسی و ضروری، مانند کالاهای دهه ۷۰ نیست و شرایط متفاوت است؛ چراکه وسعت این کالاها افزایش یافته و نگاه‌ها و ابزارها نوین شده است. مدرس خیابانی با بیان اینکه در تنظیم بازار سه بال تامین، توزیع و نظارت باید با هم مدنظر قرار بگیرد، گفت: از لحاظ تامین به یک حد قابل قبولی رسیدیم و اگر دچار شوک تامین شویم، از ذخایر می‌توانیم استفاده کنیم. همچنین روی کارآمدی یک شبکه توزیع خوب داریم کار می‌کنیم.

تقویم کالایی نیاز داریم

وی با بیان اینکه تنظیم بازار یک کار فرابخشی است، بیان کرد: اولویت ما تامین کالاهای معیشتی مردم است، اما بخشی از تولید نیز مربوط به کالاهای فصلی است، پس به یک تقویم کالایی برای تامین نیاز داریم. همچنین تقویم دیگری برای مصرف مردم در برخی ماه‌های خاص مانند ماه مبارک رمضان نیز نیازمندیم.

قائم مقام وزیر صنعت در امور بازرگانی با اعلام اینکه محل تامین بیش از ۹۰ درصد کالاهای مورد نیاز، تولید داخل است، گفت: در چند قلم کالای خاص فقط وابستگی داریم که در کنار تولید باید واردات هم داشته باشیم.

مدرس خیابانی با اشاره به شبکه توزیع کالاها، نیز افزود: تنوع شبکه‌های توزیع داریم و دوقطبی‌های تولیدکننده و مصرف‌کننده در این حوزه راه افتاده است. اما حمایت از مصرف‌کننده در گرو حمایت از تولیدکننده است و بالعکس. وی اضافه کرد: تولیدکننده باید بتواند خود را با نیازمندی‌ها و همچنین حقوق مصرف‌کننده هماهنگ کند و گرنه در بازار جایگاه خود را از دست خواهد داد و در شبکه توزیع نیز به همین شکل است. قائم مقام وزیر صنعت در امور بازرگانی با بیان اینکه

در نظام توزیع، هم شبکه توزیع زنجیره‌ای و هم شبکه توزیع متعارف صنفی باید در کنار هم حفظ شوند، بیان کرد: حدود سه میلیون صنف با بیش از ۶ میلیون نفر اشتغال مستقیم داریم و از این ظرفیت باید برای تنظیم و نظارت بازار استفاده کنیم. مدرس خیابانی مراکز عرضه مستقیم و نمایشگاه‌های فصلی را از دیگر شبکه‌های توزیع دانست و گفت: هر کدام از این نهادها، بار یکی از بخش‌های عرضه و تقاضای بازار را بر دوش می‌کشند که باید در کنار هم دیده شوند.

نوین سازی شبکه توزیع

وی با بیان اینکه در نوین سازی و توانمندسازی شبکه توزیع هزینه مبادله باید کاهش یابد، تصریح کرد: واسطه‌های غیرضروری که هزینه مبادله به مصرف‌کننده وارد می‌کنند، باید حذف شود.

قائم مقام وزیر صنعت در امور بازرگانی با بیان اینکه از ظرفیت‌های سامانه جامع تجارت در موضوع توانمندسازی شبکه توزیع می‌توان استفاده کرد، افزود: شبکه خاص توزیع را علاوه بر شبکه عام برای کمک و شناسایی افشار آسیب‌پذیر و هدف مانند مددجویان کمیته امداد و بهزیستی و تعاونی‌های کارمندی و کارگری و... داریم و این دو شبکه باید در کنار هم دیده شوند و مکمل هم باشند.

مرکز بررسی و تحقیق و آموزش صنایع قند ایران

تالار شکر

تالار گردهمایی شکر واقع در مرکز بررسی و تحقیق و آموزش صنایع قند ایران به آدرس: جاده مشهد - فریمان بعد از پل هوایی طرق، آمادگی خود را جهت برگزاری سمینارها، همایش‌ها و کنفرانس‌های علمی - فرهنگی - سیاسی و اجتماعی در کلیه سطوح اعلام می‌دارد.

این تالار دارای گنجایش ۲۸۰ نفر میهمان بوده و مجهز به سیستم‌های کمک آموزشی از جمله: کامپیوتر، اورهد، ویدئو پروژکتور پرده نمایش و همچنین سیستم تهویه (گرمایش و سرمایش)، سالن پذیرایی و غذاخوری، نمازخانه، سرویس بهداشتی، فضای سبز، محوطه مورد نیاز جهت احداث غرفه‌های تخصصی سمینار و پارکینگ می‌باشد.

همچنین این مرکز می‌تواند در صورت نیاز تهیه بلیط، رزرو هتل جهت اسکان میهمانان، انتقال میهمانان از فرودگاه به هتل و تالار شکر و انجام دعوتنامه‌ها و مدیریت کامل سمینار را عهده دار باشد.

از کلیه شرکتها، سازمانهای دولتی و خصوصی - کارخانجات که تمایل به کسب اطلاعات، بیشتر و استفاده از این تالار را دارند، تقاضا می‌شود با شماره تلفن‌های ۳۹۲۰۸۸۳-۰۵۱۳۳۹۲۰۸۵۵ تماس حاصل فرمایند.

اطلاعیه پذیرش دانشجو در دانشگاه شهرک طرق

مرکز آموزش علمی - کاربردی (کنسرتور دانشگاه جامع علمی - کاربردی)

چهارم مهر ماه سال ۱۳۹۸ در رشته‌های زیر پذیرش کنکور دانشجو می‌پذیرد:

کارشناسی:	رشته‌ها کاردانی:
۱- مهندسی فناوری الکترونیک صنعتی	۱- کاردان فنی برق - برق صنعتی
۲- مهندسی فناوری صنایع غذایی - صنعت قند	۲- کاردان فنی شیمی آزمایشگاهی - غذایی
۳- مهندسی فناوری کنترل - ابزار دقیق	۳- کاردان فنی صنایع غذایی - قند
۴- مهندسی فناوری محیط زیست - کنترل آلاینده‌ها	

از خواهران و برادران علاقمند دعوت می‌شود برای کسب اطلاعات بیشتر همه روزه ساعت ۸ الی ۱۲ با شماره تلفن ۳۳۹۲۰۸۸۳ تماس و یا به مرکز آموزش علمی - کاربردی صنایع قند واقع در مشهد جاده کنار گذر بزرگراه شهید شوشتری بعد از پل هوایی طرق مرکز آموزش علمی - کاربردی صنایع قند مراجعه نمایند.

صندوق قرض الحسنه شهید عبدالحسین واحدی تسهیلات ویژه‌ای برای پرداخت شهریه تحصیلی دانشجویان ساکن طرق در این مرکز پرداخت می‌نماید.

مرکز آموزش علمی - کاربردی صنایع قند و سازمان مردم‌نهاد توسعه فرهنگ و فضاهای فرهنگی آموزشی مراکز ثبت نام در شهرک طرق:

۱- مرکز آموزش صنایع قند ۲- صندوق شهید واحدی ۳- دبیرستان دخترانه تقوا ۴- دفتر بیمه ایران
تلفن: ۳۳۹۲۰۸۸۳ تلفن: ۳۳۹۲۰۸۰۰ تلفن: ۳۳۹۲۰۰۰۳ تلفن: ۳۳۹۲۴۱۴۰

تأثیر سیل بر روند افزایش خوداتکایی در شکر

و همه ظرفیت‌ها برای فراتر رفتن از این میزان تولید نیز مهیا شده بود، گفت: متأسفانه شرایط به گونه‌ای پیش رفت که با وقوع سیل به بخش قابل توجهی از مزارع نیشکر آسیب جدی وارد شد که ضرر و زیان‌های جدی به بخش‌های کشاورزی و صنعت تحمیل شد و کاهش بیش از ۵۰ درصدی تولید را به همراه داشت. او با ابراز امیدواری در خصوص تولید در سال آینده گفت: امید می‌رود با همت همه همکاران متخصص و حمایت‌های همه‌جانبه‌ای دولت برای جبران خسارت سیل و روحیه پرتلاش و برنامه‌ریزی دقیقی که انجام شده است، در سال‌های آتی چون گذشته با همت همه تولیدکنندگان داخلی و حمایت‌های جهاد کشاورزی بخش اعظم شکر مورد نیاز کشور محقق شود.

جبران آسیب مزارع نیشکر در سه سال

ناصری افزود: در توسعه نیشکر نیز این ظرفیت وجود دارد که با برنامه‌ریزی عملیاتی که در حال اجرا است و امیدواریم در بازه زمانی سه‌ساله با حمایت دولت این آسیب‌های وارده از سیل را جبران کنیم. او در خصوص وضعیت تولید شکر و ظرفیت‌های تولیدی آن گفت: خوشبختانه پتانسیل تولید شکر در کشور در صنایع نیشکری و هم چغندری در سال ۹۶-۹۷ نشان داد که با همکاری تولیدکنندگان و همکاری وزارت جهاد کشاورزی تحقق شعار خودکفایی در تولید شکر به خوبی محقق می‌شود و تولید شکر سال ۹۶-۹۷ کشور این واقعیت را به‌طور عملی نشان داد.

مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی تصریح کرد: توجه به نرخ رشد تولید شکر داخلی در سال‌های گذشته نشان می‌دهد که همکاری تولیدکنندگان و انجمن صنعتی قند و شکر و دولت در چند سال گذشته مثمرتر بوده و به استثنای شرایط اقلیمی که از کنترل خارج بوده، مسیر خودکفایی شکر و تحقق آن با حفظ همین رویکرد همکاری و همیاری و اعتماد متقابل بین دولت و تولیدکنندگان در دسترس است. او در پایان با تأکید بر اینکه نیشکر بیش از ۵۰ درصد تولیدات زراعی خوزستان را در برمی‌گیرد، افزود: امید می‌رود با همکاری مستمری سازمان جهاد کشاورزی استان خوزستان روند تولید در سال‌های پیش رو متحول گردد.

رکورد ۱۲۰ ساله صنعت قند شکر با تولید بیش از ۲ میلیون تن شکر در سال گذشته شکسته شد و گام بلندی در جهت خوداتکایی در این محصول راهبردی برداشته شد، اما سال ۹۷ سالی تلخ برای نیشکرکاران محسوب می‌شود؛ سالی که با خشکی بی‌سابقه در ۵۰ سال اخیر و مشکلاتی از قبیل عدم اختصاص آب کافی به مزارع و قطعی برق همراه بود و موجب تأخیر در کشت نیشکر شده بود. بارش‌های پاییز و زمستان هم برای برداشت نیشکر مشکل ایجاد کرد به طوری که در اسفندماه، ماشین‌آلات برداشت امکان ورود به مزارع را نداشتند. واحدهایی که چشم امید به برداشت محصول در فصل بهار داشتند هم با بارش‌های فراوان فروردین ماه نتوانستند محصول خود را برداشت کنند و بعد از آن هم برای جلوگیری از ورود آب به شهرهای خوزستان، سیلاب به مزارع نیشکر هدایت شد... و این چنین همه عوامل دست به دست هم دادند تا تولید محصول شکر کاهش چشمگیری داشته باشد.

مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی در این خصوص گفت: وقوع سیل به بخش قابل توجهی از مزارع نیشکر آسیب جدی وارد کرد و کاهش بیش از ۵۰ درصدی تولید را به همراه داشت. عبدالعلی ناصری مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی با بیان اینکه در سال ۹۶-۹۷ حدود ۶۳۰ هزار تن شکر خام در توسعه نیشکر تولید شده بود

به بهانه ۳۰مین سالگرد توسعه نیشکر

حسین محمدزاده | روابط عمومی توسعه نیشکر |

اکنون در سی‌امین سالگرد تأسیس شرکت توسعه نیشکر با نگاهی اجمالی به این تاریخ ۳۰ ساله در می‌یابیم که این بنگاه اقتصادی فراز و فرودهای بسیاری را پشت سر گذاشته است. فراز و فرودهایی که گاه از منظر اقتصاد سیاسی می‌تواند هر بنگاه اقتصادی مستقل و خوداتکایی را از پای در آورد. چنانکه تنش‌های ناشی از اقتصاد سیاسی در کشوری که نزدیک به چهار دهه تحت تأثیر تحریم‌های بین‌المللی غیرمنصفانه قرار داشته، تقریباً اکثر بنگاه‌های اقتصادی مستقل را گاه تا مرز ویرانی پیش برده است و آنان که هنوز سر پا هستند عمدتاً یا از حمایت‌های بی‌دریغ دولتی نفتی ارتزاق می‌کنند (نمونه بارز این بنگاه‌ها خودروسازان در ایران هستند) و یا متکی بر منابع و سرمایه‌های درونی خلاق و توانمندی هستند که در این بازارهای پر آشوب، سرسختانه مقاومت می‌کنند و پیش می‌روند. اما شرکت توسعه نیشکر وضعیتی به کلی متفاوت دارد زیرا از یک سو دارای زیرمجموعه‌های صنعتی است، که محصول جهان مدرن و مدرنیزاسیون در ایران هستند و از سوی دیگر شامل بخش کشاورزی نیز هستند که عمدتاً نهاده‌های اصلی آنها یعنی آب، خاک و زمین، نه محصول مدرنیزاسیون که محصول طبیعی برآمده از سنت‌اند. این درهم پیوستگی سنت و مدرنیزاسیون ویژگی‌های خاصی به این شرکت بخشیده است که در مبحث دیگری مفصلاً باید به آن پرداخت. اما عدم وابستگی و عدم وجود حمایت دولتی و استقلال و خوداتکایی شرکت‌هایی همچون توسعه نیشکر، وضعیتی دشوار پیش روی آنها می‌گذارد که این شرکت‌ها ناچارند تنها با تکیه بر منابع درونی خود، همواره روی پای خود بایستند و از طریق بهره‌وری مداوم، هزینه‌هایشان را تأمین، و تنها با اتکای به تولیدی اقتصادی، بقای خود را تضمین کنند. در چنین شرایطی توسعه نیشکر در سی سالگی خود بر این نکته سخت واقف است که همواره و در هر شرایطی تنها با اتکای به نیروی انسانی و پتانسیل‌های درونی‌اش می‌تواند بقاء و دوام و توسعه یابد. لذا علی‌رغم وجود دشواری‌های ناشی از کنترل ناپذیری شرایط اقلیمی و بوم‌شناختی و همچنین ناروشن بودن و نامتوازن بودن بازار کالاهای استراتژیک، و عدم شفافیت چشم انداز های بلند مدت اقتصادی کشور. شرکت توسعه نیشکر توانسته در طول یک دهه گذشته با اتکای به خودباوری و پتانسیل‌های علمی و انسانی خود، گام به گام به سوی تولیدی پایدار و اقتصادی‌تر حرکت کند.

شرکت توسعه نیشکر از این حیث در بین تمامی بنگاه‌های اقتصادی وضعیتی کم‌نظیر دارد زیرا نگاهی به تاریخ سی ساله این شرکت نشان می‌دهد که همواره همین خانواده نیشکر بوده که تحولی تاریخی را رقم زده است مسلماً کسانی که در این شرکت تولیدی ۶۳۰ هزار تنی را رقم زده‌اند از مریخ نیامده‌اند، بلکه همین نیروی خلاق و رهایی‌بخش بوده که با آزاد کردن بخشی از پتانسیل خود چنین تولیدی را رقم زده بود و اکنون نیز همین خانواده با به صحنه آوردن پتانسیل‌های خود نشان خواهند داد که اگر شرایط اقلیمی تا حدودی غیرقابل کنترل است، اما نیرویی جاودان خانواده نیشکر می‌تواند بر شرایط اقلیمی ناگوار فائق آمده و تولیدی اقتصادی و پایدار را در سال‌های پیش رو رقم زند و می‌توان چون همیشه امیدوار بود که با همدلی و هم‌افزایی و با اتکای به پتانسیل درونی همین مفهوم خانواده نیشکر، اکنون زمان تحول تولید فرا رسیده و در سی سالگی توسعه نیشکر باز هم می‌توان با اتکای به همین سرمایه‌های انسانی و سرمایه‌های اجتماعی و سمبلیک و همچنین با احترام گذاشتن به تمامی تلاشگرانی که سهمی هرچند اندک در گذاشتن خشتی بر دیوار بلند تولید این شرکت داشته‌اند، دستاوردهای این شرکت را تجدید و تداوم بخشید. همداستانی دانش و تجربه و هم پیوندی سرمایه‌های اقتصادی، انسانی و فرهنگی و سمبلیک در کنار آرمان تولید و توسعه‌ای پایدار که بدل به وجدان سازمان شده باشد، گذرگاه امنی پیش روی ماست که گذاردن شکوفایی، نتیجه محتوم آن خواهد بود، و مادامی که چون همیشه این خانواده نیشکر به آرمان‌های خانوادگی خود وفادار بماند، پیروزی در دسترس‌ترین واژه ممکن است.

مدیرعامل اعلام کرد:

کشت و صنعت میرزا کوچک‌خان و تولید ۸۵ هزار تن شکر

پمپاژ شرکت شد و به علت عدم تأمین حقایق، رشد و داشت مزارع نیشکر را به مخاطره انداخت. مدیرعامل کشت و صنعت میرزا کوچک‌خان با اشاره به تمهیدات این شرکت برای مقابله با بحران آب در سال گذشته، گفت: برای مقابله با بحران آب و گذر از خشکسالی، تمهیدات و برنامه‌ریزی‌های متعددی برای کاهش مصرف آب انجام شد و در نهایت با تدابیر اتخاذ شده و علی‌رغم شرایط بحرانی ۴۵۰ هزار تن نیشکر برداشت و در نهایت ۴۲ هزار تن شکر در این شرکت تولید شد. وی ادامه داد: در سال گذشته همه تلاش‌مان بر این بود تا ریشه نیشکر در سطح ۱۰ هزار هکتار به منظور عبور از بحران خشکسالی حفظ شود و آسیبی نبیند. همچنین در فروردین ماه امسال با ایثار و همت پرسنل مزارع، تالیسیات و کارخانه در برابر سیل حفظ شد. مدیرعامل کشت و صنعت میرزا کوچک‌خان در پایان گفت: در سال جاری با برنامه‌ریزی‌های دقیق و همت تلاشگران عرصه صنعت و کشاورزی این شرکت، اقدامات گسترده‌ای برای بازگشت به جایگاه اصلی در تولید شکر در حال انجام است و امیدواریم بتوانیم ۸۵۰ هزار تن نیشکر و ۸۵ هزار تن شکر تولید و مجدداً کشت و صنعت میرزا کوچک‌خان را در جایگاه اصلی خود قرار دهیم.

مدیرعامل کشت و صنعت میرزا کوچک‌خان از کاهش ۵۸ درصدی تولید شکر در سال زراعی جاری خبر داد. ستار شکیبیا با اشاره به این مطلب گفت: شرکت کشت و صنعت میرزا کوچک‌خان در سال ۹۶ رکورد تولید یکصد هزار تن شکر را به دست آورد که این رکورد حاصل تلاش‌های شبانه‌روزی پرسنل و برنامه‌ریزی دقیق در عرصه کشاورزی و صنعت بود. وی با اشاره به کاهش تولید شکر در سال گذشته افزود: در سال زراعی ۹۷ وقوع خشکسالی و کاهش شدید ورودی آب رودخانه کارون مشکلات و موانع متعددی را ایجاد کرد که موجب کاهش تولید و افت ۵۸ درصدی تولید شکر شد. مدیرعامل کشت و صنعت میرزا کوچک‌خان ادامه داد: وقوع خشکسالی در تابستان سال ۹۷، کمبود آب کارون، کاهش شدید سهمیه آب مورد نیاز نیشکر، قطع سهمیه برداشت آب و همچنین قطع مکرر برق موجب از کار افتادن ایستگاه‌های پمپاژ و اختلال در آبیاری شد. ستار شکیبیا افزود: با توجه به موقعیت این شرکت و قرار داشتن در پایین دست رودخانه کارون در حدفاصل خرمشهر، خشکسالی سال گذشته مشکلات فراوانی را ایجاد کرد و تنش‌های آبی متعددی را در منطقه رقم زد که در نهایت در مقطعی باعث از کار افتادن ایستگاه‌های اصلی

رشد منفی تولید صنعتی در بهار ۱۳۹۸

شرکت‌های با محدودیت مالی شدید ۱۳.۲- درصد و رشد شرکت‌های با محدودیت مالی کمتر، ۱.۹- درصد بوده است. با توجه به این که اختلاف رشد تولید بین این دو گروه در سه ماهه اول سال ۹۸ بیشتر از سال ۹۷ شده، می‌توان اینگونه استنباط کرد که تولیدکننده‌ها در سال ۹۸ با مشکل بیشتری برای تامین نیاز به نقدینگی خود روبرو هستند. یکی از دلایلی که تولیدکننده‌ها از اواخر پاییز با مشکل تامین اعتبار مواجه شدند به افزایش هزینه‌های تولید برمی‌گردد. با افزایش چند برابری نرخ ارز و رشد شدید قیمت‌های داخلی، هزینه تمام شده شرکت‌ها افزایش پیدا کرده و همین امر نیاز به سرمایه در گردش بنگاه‌ها را به همان میزان افزایش می‌دهد. این در حالی است که تسهیلات بانکی‌ها به آن میزان افزایش نداشته است. ماهیت کاربردی محصولات: شرکت‌هایی که تولیدکننده کالاهای نهایی اعم از کالاهای مصرفی و کالاهای سرمایه‌ای هستند کاهش تولید شدیدتری نسبت به شرکت‌های تولیدکننده کالاهای واسطه‌ای داشته‌اند. البته این تفاوت به‌نوعی ریشه در وابستگی بیشتر به واردات شرکت‌های تولیدکننده کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی نسبت به شرکت‌های تولیدکننده کالاهای واسطه‌ای دارد. از آنجا که تولیدات شرکت‌هایی که محصولات واسطه‌ای تولید می‌کنند بر پایه مواد اولیه معدنی و طبیعی است، کاهش رشد کمتری را تجربه کرده‌اند.

در سه ماهه ابتدایی سال ۹۸ کاهش تولید در تولیدات محصولات مصرفی و نهایی به ترتیب ۲۸ و ۲۴ درصد بوده است در حالی که این کاهش تولید در محصولات واسطه‌ای ۱۰۹ درصد بوده است. اختلاف فاحش در رشد تولید کالاهای نهایی و واسطه‌ای موبد این نکته است که کالاهایی که اتفاقاً هدفشان عرضه در بازارهای داخلی بوده کاهش شدیدی داشته و برخی محصولات واسطه‌ای که عمدتاً با هدف صادرات ساخته می‌شوند کاهش کمتری را تجربه کرده‌اند. در مجموع با توجه به وضعیت فعلی تجارت کشور و تحت تاثیر قرار گرفتن تولید بخش صنعت به نظر می‌رسد که کاهش تولید این بخش با شیبی کمتر از سال ۹۷ و سه ماهه اول ۹۸ در فصول بعدی ادامه داشته باشد.

بر اساس آمار، در سال‌های مختلف به طور متوسط بین ۲۰ تا ۲۶ درصد از مواد اولیه شرکت‌های بورسی از طریق واردات تامین می‌شد. البته در چه وابستگی شرکت‌ها به واردات در طول چند سال اخیر کاهش داشته به طوری که از ۲۶ درصد در سال ۱۳۸۷ به زیر ۲۰ درصد در سال ۱۳۹۶ رسیده است. نکته قابل توجه این است که کاهش درصد مواد اولیه وارداتی شرکت‌ها بعد از شوک ارزی و اعمال تحریم‌ها تشدید شده است به گونه‌ای که در سال ۱۳۹۷ تنها ۱۳ درصد از مواد اولیه شرکت‌ها از طریق واردات تامین شده است. البته این کاهش درصد مواد اولیه وارداتی لزوماً به معنی جایگزینی با مشابه داخلی نیست و به معنی کاهش یا صفر شدن برخی محصولات است که پایه آن مواد اولیه و واسطه وارداتی است. بر اساس آمار شرکت‌های بورسی شرکت‌هایی که سهم بیشتری از مواد اولیه خود را از واردات تامین می‌کردند در سال ۱۳۹۷ کاهش تولید بیش از ۱۷ درصدی را تحمل کردند در حالی که برخی شرکت‌ها که وابستگی به واردات آنها حداقل بوده تنها کاهش تولید ۳ درصدی را تجربه کردند. این الگو در سه ماهه سال ۱۳۹۸ نیز ادامه داشته یعنی تولید شرکت‌های با وابستگی شدید به واردات در این مدت کاهش ۱۵ درصدی داشته و شرکت‌های کمتر وابسته به واردات تنها کاهش تولید ۴ درصدی را داشته‌اند. لذا مسئله اصلی بخش تولید در سال ۹۷ و ۹۸ مسئله واردات مواد اولیه و واسطه است.

محدودیت مالی

اگرچه مشکل نقدینگی و دسترسی به اعتبار برای تولیدکننده‌ها به یک مشکل مزمن تبدیل شده است، اما این مشکل در برخی برهه‌های زمانی تشدید شده و اثر شدیدتری بر روی تولید می‌گذارد. بررسی آمار شرکت‌های بورسی نشان می‌دهد که در سال ۹۷ رشد منفی شرکت‌هایی که با محدودیت مالی شدید روبرو بودند، ۱۱۸ بوده در حالی که شرکت‌هایی که کمتر با این مشکل روبرو بودند رشد منفی ۷.۸ درصدی را تجربه کردند. در سه ماهه ابتدایی سال ۹۸ رشد

آخرین آمار رسمی مرکز آمار از رشد منفی ۴.۹ درصدی در سال ۱۳۹۷ خبر می‌دهد. در حالی که بخش صنعت شامل بخش معدن و نفت رشد منفی ۹.۶ درصدی و بخش صنعت به تنهایی بدون بخش معدن و نفت رشد منفی ۱۲.۲ درصدی را تجربه کرده است. در غیاب آمارهای رسمی درباره عملکرد بخش حقیقی اقتصاد در سه ماهه ابتدایی سال ۹۸ گمانه‌زنی‌ها از ادامه کاهش رشد تولید در سال ۹۸ خبر می‌دهد. اما سوالی که مطرح می‌شود این است که چند و چون این کاهش به چه صورتی است. به این معنی که چه بخش‌ها و شرکت‌هایی بیشتر در معرض کاهش تولید قرار دارند و چه بخش‌هایی کمتر تحت تاثیر رکود قرار می‌گیرند. می‌توان با استفاده از آمارهای عملکردی شرکت‌های بورسی برآوردی از روند تغییرات تولید بخش صنعت (که به نوعی پیش‌رو سایر بخش‌های اقتصادی هست و بیشترین کاهش تولید را در سال گذشته داشته) در سه ماهه ۱۳۹۸ ارائه کرد. بررسی عملکرد سه ماهه پیش از ۲۳۰ شرکت نشان می‌دهد که تولید این شرکت‌ها در سه ماهه ابتدایی سال ۹۸ حدود ۱۲ درصد کاهش داشته است. از آنجا که درصد کاهش تولید مشابه کاهش تولید این شرکت‌ها در پایان سال ۹۷ است می‌توان گفت که روند کاهش تولید در سال ۹۷ با همان شیب در سه ماهه ابتدایی سال ۹۸ نیز ادامه داشته است. البته از آنجا که کاهش تولید در سال ۹۷ از سه ماهه دوم سال آغاز شد، می‌توان پیش‌بینی کرد که رشد منفی در فصل دوم سال ۹۸ و بعد از آن به شدت فصل اول ۹۸ نباشد و اندکی از این رشد منفی کاسته شود. نکته‌ای که تحلیل از این رشد منفی را عمیق‌تر می‌کند دانستن ترکیب این رشد است و اینکه چه بخش‌هایی سهم بیشتری در کاهش تولید داشتند. از این رو می‌توان بخش‌ها و شرکت‌هایی که در سه ماهه نخست سال ۹۸ بیشترین نقش را در کاهش تولید داشتند را بر اساس سه ویژگی مشخص کرد: وابستگی به واردات: تقریباً از خرداد سال ۹۷ به بعد شرکت‌هایی که بخش بیشتری از مواد اولیه‌شان را از طریق واردات تامین می‌کردند با کاهش شدیدتری در تولید نسبت به سایر شرکت‌ها مواجه شدند.

باد دلار ۴۲۰۰ تومانی تولید کالاهای اساسی غیر رقابتی شد

سیاست ارزی دولت در بهار ۱۳۹۷ در یک سردرگمی بزرگ و غفلت عظیم شکل گرفت و ماهیت پیدا کرد و البته معلوم نشده که طراح این سیاست ارزی کدام فکر و اندیشه و از طرف کدام سازمان به رییس جمهور ارایه شده است. اکنون و هسته مرکزی سیاست ارزی دولت در سال ۱۳۹۷ که متأسفانه هنوز ادامه دارد توزیع ارز ارزان و زیر قیمت بازار به تولید و تجارت بود. دولت تصور می‌کرد و هنوز بر این تصور نادرست اصرار دارد که توزیع دلار ارزان به مهار تورم منجر می‌شود و هزینه‌های تولید نیز شتاب نمی‌گیرند اما در عمل این اتفاق نیفتاد. برعکس اما پیامدهای منفی سیاست ارزی دولت در سال ۱۳۹۷ که تخصیص دلار ۴۲۰۰ تومانی برای واردات کالاهای اساسی مثل برنج، شکر، روغن نباتی، چای و نهاده‌های دامی بود، تولید این محصولات را در شرایط غیر رقابتی قرار داد. در حالی که تولید این کالاهای با هزینه‌های دلار بازار آزاد بود اما واردات با دلاری که

قیمت آن ۳۰ درصد قیمت بازار بود انجام می‌شد و شرایط را سخت کرد. **منیره امیرخانلو مدیر مرکز تحقیقات و بررسی‌های اتاق بازرگانی ایران** در تازه‌ترین نشست هیات نمایندگان اتاق در مشهد در این باره تصریح کرد: تضعیف تولید ملی یکی از پیامدهای تخصیص دلار ارزان بود و هست. کالاهای اساسی با تولیدی و یا مصرفی هستند، در شرایط کنونی کالاهای تولیدی باید با کالاهای مشابه وارداتی که با نرخ ارزان وارد می‌شوند، رقابت کنند. ادامه این روند می‌تواند موجب شود کشور به واردات کالاهای اساسی وابستگی پیدا کند. سخنان وی را درباره ناکارآمدی سیاست ارزی دولت می‌خوانید: چرا تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی موفق عمل نکرده است: مشکل و نقد عمده این سیاست این است که به همه اختصاص پیدا کرد، به صورتی که دهک دهم که قشر مرفه جامعه هستند ۴ برابر بیش از دهک اول از این یارانه ارزی نفع بردند. در فروردین ماه سال گذشته ابتدا دولت خود را مقید کرد برای کلیه گروه‌های کالایی ارز ترجیحی تخصیص دهد اما بعد از آن در اواخر تیرماه چهار گروه بندی کالایی اتفاق افتاد و قرار شد تنها برای گروه اول ارز ۴۲۰۰ تومانی تامین شود و سایر کالاهای از محل منابع نیما به نرخ توافقی ارز دریافت کنند. در سال گذشته ۱۴ میلیارد دلار ارز ترجیحی تخصیص داده شده که ۳ میلیارد دلار بابت دارو بود. این رقم معادل کل صادرات پتروشیمی و ۷۰ درصد صادرات صنعت سال گذشته است. عدد ۱۴ میلیارد دلار عدد قابل توجهی است که باید بررسی کنیم چقدر موفق عمل کرده است. تفاوت بین نرخ ارز نیما و بازار آزاد مدتی از هم فاصله گرفت اما در حال حاضر به خاطر تمایل آمریکا به مذاکره و تعامل موثر بخش خصوصی و دولت عرضه ارز نیما در بازار افزایش و شکاف این دو کاهش یافته است. چرا تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی چندان موفق عمل نکرده است؟ اولین هدف سیاست‌گذار، سیاست حمایتی بود، به این معنا که سیاست‌گذار دنبال کنترل تورم بوده است. شاخص CPI از ابتدای سال ۱۳۹۷ روند شتابانی به خود گرفت، به طوری که در خردادماه سال جاری به ۳۷ درصد رسیده

زیر نظر شورای نویسندگان
صفحه آرا: علی صائمی
حروفچین: حمیدرضا خدابخش
تلفن و نمابر:
۸۸۹۶۹۹۰۳ - ۸۸۹۶۹۰۵۵
نشانی: تهران - میدان دکتر فاطمی
خیابان شهید گمنام - شماره ۱۴